

Koho z Vás by napadlo, že právě muži, žijícímu v Jevišovicích, může být právě Brno vděčno za svoji existenci?

Možná se Vám to zdá zvláštní, ale dějiny jsou mnohdy nevyzpytatelné. Když tenkrát za třicetileté války ohrožovali Moravu Švédové, ano byl to právě on, **Jan Ludvík Raduit de Souches**, kdo pomohl našemu 2. největšímu městu.

Tehdy v Brně padlo asi 250 lidí a 150 bylo zraněno. Našich obránců padlo opravdu "jen" 250, ale Švédů asi 8000! Pohled na zdevastované město brněnské po 112 denním obléhání krutého nepřítele byl opravdu žalostný. Avšak ubránili jsme se. Hrdinný obránce Jan Ludvík Raduit de Souches se stal rázem slavným v celé střední Evropě. Poté, co se uvolnilo jevišovické panství, nabídl jej Ferdinand III. za opravdu výhodnou koupi právě Souchesovi.

Jan Ludvík rád souhlasil a uzavřel 7. června 1649 kupní smlouvu. K jevišovickému panství, dnes k Jevišovicím, patřilo mnoho okolních dnešních vesnic. Krom městečka Jevišovice také Bojanovice, Černín, Hluboké Mašůvky, Pavlice, Střelice, Únanov a Vevčice. Zemští stavové také darovali našemu váženému pánu dům, nacházející se v Brně na Náměstí Svobody (nacházel se vpravo vedle obchodního domu Rozkvět).

Byl mu uznán důležitý inkolát (středověká obdoba dnešního občanství) s podmínkou, že do 3 let přestoupí ke katolickému vyznání. Platilo totiž nepsané pravidlo: „čí panství, toho i náboženství“. Tudiž náboženské vyznání záleželo na panovníkovi, na tom nic nezměnil ani Westfálský mír 1648. Rozhodování pro něj bylo velmi obtížné, patřil pořád ke kalvínskému vyznání. Jeho manželka mohla být vyznání katolického či luteránského, to také není známo. V matrikách u sv. Jakuba v Brně, ani v dochovaných matrikách u sv. Mikuláše ve Znojmě není zmínky o nějakém novém obřadu, pokud by tento nebyl v ústraní, kde se matriky ještě nevedly. Dokonce ani jeho oddací list, ani žádné doklady o prvním sňatku nemáme.

Z vyprávění jsem se ale dozvěděla, že měl za manželku Annu Alžbětu, se kterou se oženil nejspíše v Německu. Umřela v Jevišovicích 19. července 1663 a její věk při úmrtním zápisu také uveden nebyl. Hraběcí titul získal pro rod 17. února 1663. Byl to muž mnoha činů, díky němu začalo jevišovické panství a s ním i Jevišovice vzkvétat. Začal s úpravami hradu, na kterém sídlil (dnešní Starý zámek).

Za zmínku stoprocentně stojí tenhle zvon,

vyroben, odlit, roku 1668, který má trhlínu (viz. obr.). Trhlína nebyla zapříčiněna tím, že by zvon spadl, pravděpodobně už se s touhle vadou vyrobil. Na tomhle zvonu je zajímavé to, že nikdy neměl srdce, díky kterému by zvon mohl zvonit. Nejsou po něm totiž žádné stopy uvnitř zvonu. Tento zvon měl viset nad zámeckou kaplí v zámku. Dnes visí v rohu na nádvoří Starého zámku.

Znak (viz. obr.), kterého si můžeme všimnout už při chůzi po kamenném mostě směrem do hradu, dnešního Starého zámku, je také Souchesův, a kdybychom zaostřili a přečetli nápis pod znakem, vyčteme z něj rok 1686. V tomto roce jevišovický hrad definitivně ztratil původní obranný ráz přestavbou v barokní zámek.

Jan Ludvík Raduit de Souches si z Jevišovic utvořil své sídlo.

Jevišovice pod dozorem Jana Ludvíka Raduita de Souchese vzkvétaly.
Ze zpustlých usedlostí nechal zřídit školu, faru a radnici.
V současnosti Starý zámek patří Moravskému zemskému muzeu v Brně a je veřejnosti přístupný.

Vraťme se ale trošku do minulosti, když Švédové vyhráli nad Dány, vtrhl jejich velitel, Leonard Torstenson i s vojskem do Čech a zničil rakouské císařské vojsko tehdejšího císaře Ferdinanda III. Švédové mířili rovnou na Vídeň, chtěli se totiž spojit se sibiňským knížetem Jiřím Rákosym. Protože jim Brno stálo v cestě, Švédové se ho chtěli zmocnit, aby měli další vítězství a zvýšené sebevědomí potřebné na Vídeň. Brněnská šlechta, duchovenstvo, dokonce i zemský hejtman přechnuli ze strachu do Vídně.

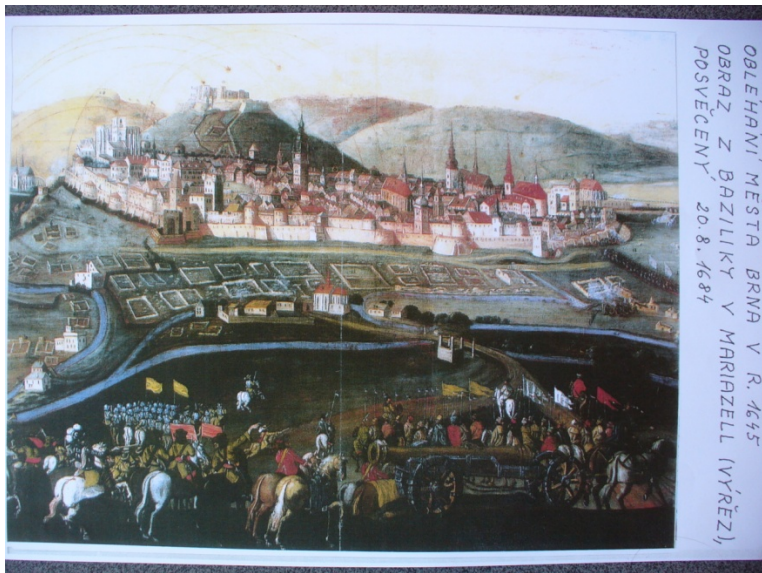
Velitelem k obraně Brna byl jmenován Jan Ludvík Raduit de Souches, který však neměl u měšťanstva a obyvatel moc velkou důvěru. Tenkrát o něm kolovaly pravdivé zvěsti, protože tento muž svého času sloužil u vojsk švédských, byl kalvínem, a jak jsem se v Matici moravské, ročník 1897, dočetla, Ferdinand III. ho jmenoval díky jeho činům, kdy byl při dobývání Olomouce, kterou už obsadili Švédi, tak bystrý a udatný.

Díky jeho šlechtetnosti a svědomitému opevňování města mu obyvatelé začali plně důvěřovat a byli připraveni na tuhý odpor, bojovat za své město až do konce svých sil. Když tedy Švédové přitáhli, byl to opravdu dlouhý boj. Dobývali město celkem 112 dní, a to neúspěšně. Podnikali útoky na město i hrad, ale vždy byli statečnými obránci odraženi. Vymýšleli nové taktiky, i Rákosy přispěchal na pomoc se svými asi 10000 muži, které vedl jeho syn. Jejich nejprudší útok 15. srpna, kdy spustili prudkou střelbu z děl na hradby, zanechal nepěkný pohled na skoro zničené město.

Švédové však byli marní, už nabyli přesvědčení, že se Brna nezmocní. I na plán s Vídní už bylo pozdě. Díky našim zvědům se naše strana hraběte Jana Ludvíka Raduita de Souchese dozvěděla, že Torstenson tehdy zahlásil pro nás rozhodující větu: „Jestliže do dalšího dne město Brněnské nedobudeme, je naše snaha zbytečná, raděj odtáhneme.“

Souches, dalo by se mu říkat liška Bystrouška, nechal mazaně zvonit poledne už v 11 hodin. Když tedy na kostele sv. Jakuba začaly bít zvony „poledne“, Torstenson se nechal napálit a rozhořčen odtáhl pryč z Brna. Od té doby až dodnes, na památku vítězství nad Švédy, se na Petrově poledne zvoní v 11 hodin.

Neúspěch Torstensena měl příznivý dopad ve prospěch Rakouska v dalším průběhu třicetileté války.

OBRAZ VYSTAVEN V EXPOZICI NA ŠPILBERKU

OBLEŽENÍ BRNA ŠVÉDY R. 1645

ŠVÉDSKÉ DĚLOSTŘELECKÉ POSTAVENÍ R. 1645

V POPŘEDÍ ODDÍLY PIKENÝŘŮ OBKLOPENE MUŠKETÝRY
V POZADÍ ŠVÉDSKÁ DĚLOSTŘELECKÁ BATERIE

Jan Ludvík Raduit de Souches získal, jako mladý důstojník v nekatolickém vojsku, při přepadení ženského kláštera v Belgii sošku. Byla to malá **soška Panny Marie zvané „De Foi“**, kterou mu dala představená kláštera za to, že klášter nedrancovali a nezničili.

De Souches měl tuto sošku vždy u sebe pod brněním, na prsou, a nutno podotknout, že nikdy nebyl při bitvě zraněn.

Původ Mariánské sošky Maria de Foi

Soška je přesnou kopií sošky Panny Marie z poutního místa De Foi, kde byla za starých časů roku 1609 náhodou nalezena i s pramínkem vlasů v dutině mohutného dubu.

Povím Vám celý příběh. V roce 1609 v krajině u Lutychu bylo vyhledáváno dřevo ke stavbě lodic, a tak svobodný pán z Celles prodal velký díl svého dubového lesa právě k těmto účelům. Blízko města Foy neb Foi (ve francouzštině asi tolik jako Víra nebo Důvěra) byl jeden velmi starobylý dub, považován za 400 let starý. Zjistilo se, že jádro uprostřed bylo naprosto zkaženo, takže se tento strom nehodil k ničemu, nanejvýš na zatopení s ním. Při štípání toho stromu byla uvnitř spatřena stářím zcela zrezivělá železná mříž a z bílé hlíny umělecky vyhotovená soška Panny Marie. Tato soška mohla mít 20 cm a u nohou byl nalezen svazek krásně spletených vlasů, který byl dle krajového zvyku obětován na znamení zasvěcení panenství Panně Marii.

Právě podle téhle sošky byly zhotoveny další kopie, tudíž i právě ta, kterou dostal Jan Ludvík Raduit de Souches.

Portrét maršála de Souches na zámku
ve Vranově nad Dyjí

Detail obrazu maršála de Souches
se soškou P. Marie de Foi

Tento obraz je mimo jiné obrazy také na Starém zámku. Jan Ludvík Raduit de Souches na obraze drží v pravé ruce mapu Hlubokých Mašůvek a v levé drží právě onu sošku, která mu byla talismanem.

Z vděčnosti, že nikdy nebyl zraněn, nechal v pokročilém věku svého života tento muž postavit kostelík zasvěcený Panně Marii v Hlubokých Mašůvkách. Do tohoto kostelíku věnoval sošku Panny Marie de Foi. Současně také vybudoval neobyčejně rozlehlý lázeňský hostinec a lázeňské zařízení u zázračného pramene pod kostelem, v údolíčku Svatoňovec. Už v dávném věku bylo místo, kde poutní kostelíček stojí, považováno za posvátné, a to pro zdravou vodu z tak zvané „Svaté studny“.

Voda z této studny byla tak ozdravná, že k ní chodili i lidé z daleka.

Pověst praví, že se k ní vypravil i chromý muž ze Znojma, ale to už je zase jiný příběh, který nesouvisí s naším Janem Ludvíkem Raduitem de Souchesem.

Takhle soška vypadá dnes. Bez podstavce a koruny měří 13 cm. V zádech sošky je připevněna stříbrná plocha, která vybíhá v paprsky.

Do závěru Raduitova života by mohlo spadat i založení Nového zámku, který stojí uprostřed někdejší panské obory, dnes jevišovického parku. Byl postaven buď celý ze dřeva, nebo je možné, že stál se zděným přízemím a patrem provedeným na způsob hrázděného zdiva. Tato hypotéza však prozatím není podložena žádnými archivními záznamy, tudíž jde jen o spekulace.

Ke konci života přišla na Jana Ludvíka oční choroba. Sužován epilepsií a zhoršující se slepotou a možná i duševní chorobou, trávil konec života v kruhu svých nejbližších. Od každého pamětníka jsem se dozvěděla jiná místa úmrtí. Co víme jistě je, že neumřel v Brně. Já osobně se přikláním k myšlence pana Audyho, Jan Ludvík Raduit de Souches umřel v Jevišovicích ve věku nedožitých 74 let, 12. srpna 1682.

Pozůstatky byly slavnostně převezeny do Brna a uloženy v kostele sv. Jakuba. Když v roce 1675 sepisoval svoji poslední vůli, doslova napsal, že má být jeho tělo uloženo do měděné rakve a ta pak vložena do dubové.

Své dědice pověřil k postavení mramorového náhrobku s jeho kovovou, klečící postavou v brnění směrem k oltáři a vypsáním jeho věrných služeb arcidomu rakouskému jako výraz díků a na paměť svým potomkům. Náhrobek mu však nechali zbudovat až jeho vnuci r. 1722. Na jeho pomníku v Brně je chyba, je na něm uveden rok 1683.

Nápis na náhrobku je ve staroněmeckém jazyce

„Postůj tiše, poutníče, chceš-li zvědět, který vojevůdce jest zde pochován. Jest to velký hrdina, známý daleko široko, jehož se nepřítel obával jako úderu hromu. Císař Ferdinand III. a Leopold I. Poznali dosti za 38 roků jeho hrdinnou odvahu všude tam, kam ho poslali. Tento velký hrdina zmařil Švédům, kteří obléhali Brno a chtěli se zmocnit i Špilberku, jejich úmysly, když jako velitel posádky tasil svůj ostrý meč, a nejen že osvobodil obě místa od nepřátel, nýbrž je i tak zastrašil, že z Moravy i Rakous a Čech museli před ním prchat, shlížejíce ostudu a výsměch...“

Interiér kostela sv.Jakuba pohledem k oltáři

V kostele se nachází hrobka Jana Ludvíka Raduita de Souchese.

Na stropě kostela se nachází řada cechovních znaků, erby šlechtických rodů i několik monogramů.

Jeho tělo bylo pohřbeno na neznámém místě právě v tomto kostele.

Později byla krypta nalezena. A roku 1965 krypta získala nynější podobu.

V Brně je mnoho vzpomínek a památníků, připomínajících jeho osobu.

Byly vytvořeny k počtě hraběte de Souchese. Například pamětní deska na domě č. 6 na Petrově, znak, umístěný na domě č. 8 na Petrově, byla po něm pojmenována ulice i náměstí (Raduitovo, dnes Žerotínovo), pomník R. de Souchese v parku Špilberka a další.

Krypta Jana Ludvíka Raduita de Souchese

Zde odpočívá, pro náš kraj i zem důležitý a významný hrabě de Souches.

Tímto bych chtěla zakončit mé vyprávění plné tajuplných momentů života muže, tolik opředeného záhadami, nám už těžko dohledatelnými. Jak mu říkali kdysi Brňané, „Největší Brňan“. Pro nás Jevišovice však muž schopný činů a velice uvědomělý člověk, díky kterému zanikl na panství feudální systém.

Snad mé psaní bylo pro Vás přínosem, protože i já jsem o mnohých věcech slyšela poprvé v životě. Nevěřila bych, že v pátrání a hledání starých pravd a příběhů naleznu tolik skrytých odpovědí, které stojí za to zjišťovat.

Moje obrovské díky patří paní kastelánce Kampfové, která byla tak ochotná a milá, že mi zapůjčila listy i knihy, které mají dnes již historickou hodnotu, a poskytla další velmi cenné informace. Moc děkuji za důvěru, nesmírně si toho vážím.

Dále bych chtěla poděkovat svému dědečkovi, panu Štanglovi, který mi poskytl další velmi zajímavé záchytné body.

Mé díky patří i mé rodině, která tolerovala moje velké zapálení, kdy jsem nepotřebovala jíst, spát, a neodpovídala na jejich dotazy.

Díky paní Dohnálkové jsem mohla plně sledovat jeho činy a mnoho dalších. Myslím si, že je pravý čas na to, abychom začali propojovat generace a sepisovat naši historii. Abychom jednou svým dětem mohli vyprávět, „tak tady moje prababička chodívala omývat kameny na stavbu přehrady.“ Je to pro mě skvělé vtáhnutí do dřívější doby a jsem moc ráda, že jsem mohla „bojovat spolu s hrabětem.“

Mých zdrojů bylo velice mnoho, Rodinný archiv Raduitů de Souches a písemnosti maršála Ludvíka Raduita de Souches v Moravském zemském archivu v Brně, Jevišovické noviny, ročník 1969 /XII./, číslo 5
Brožurky jako Po stopách historie, života a pověstí Hlubokých Mašůvek 1220-1995, Na toulkách za historií a pověstmi Hlubokých Mašůvek, 400 let úcty Panny Marie de Foy a Hluboké Mašůvky, Mariánské poutní místo Hluboké Mašůvky u Znojma, Maršál J. L. Raduit de Souches a Znojemsko.
Také pomohly svou troškou do mlýna zápisky paní Dohnálkové a kniha Jak krácel čas naším krajem, nevšední příběhy od Jevišovky a Rokytne.
Dále matriky u sv. Jakuba v Brně, u sv. Mikuláše ve Znojmě.

P.S.: Podotýkám, že opravdu umřel 12. srpna 1682.

Děkuji za pozornost, hrabě Jan Ludvík Raduit de Souches by bezpochyby stál za mnohem větší zkoumání. V panství Jevišovic se však vystřídalo tolik významných rodů, že by vystačily na další knihu. Ale to třeba někdy příště, na další toulce a následujícím hledáním faktů.

S pozdravem
Alena Nováková za PS Jevišovice (17 let)